

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE, LITERE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ISTORIE**

**Pe urmele unei tradiții rurale din Țara Moților: „Târgul
de fete” de pe Muntele Găina**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător de doctorat:

C.Ș. I dr. MARIUS ROTAR

Student-doctorand:

MARINEL CHIRIȚESCU

ALBA IULIA

2024

CUPRINS

INTRODUCERE	p. 4
I. STADIUL ACTUAL AL CUNOAȘTERII / ISTORIOGRAFIA TEMATICII	p. 15
II. ȚARA MOȘILOR ȘI LOCUITORII EI	p. 38
III. EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ, STRUCTURA, EMIGRAREA, IMIGRAREA POPULAȚIEI VIDREI SE SUS (DIN 1924 COMUNA AVRAM IANCU)	p. 63
IV. APARIȚIA, EVOLUȚIA, SUPRAVIEȚUIREA ȘI METAMORFOZAREA „TÂRGULUI DE FETE”	p. 86
IV.1. Apariția și evoluția Târgului de pe Muntele Găina până la mijlocul secolului al XX –lea	p. 86
IV.2. „Târgul de fete” în perioada comunistă	p. 98
IV.3. Târgul Găinii după anul 1989	p. 120
V. TÂRGUL DE LA GĂINA ÎN MEMORIA PARTICIPANȚILOR	p. 131
V.1. Introducere și preliminarii la ancheta orală	p. 131
V.1.1. Introducere la ancheta orală	p. 131
V.1.2. Preliminarii la ancheta orală	p. 132
V.2. Participanți, căi de acces și comunități implicate	p. 139
V.2.1. Vârsta participanților la Târgul Găinii	p. 139
V.2.2. Căi de acces/trasee la „Târgul de fete”	p. 140
V.2.3. Cu cine se mergea la târg?	p. 141
V.2.4. A avut legătură Târgul Găinii cu mersul oilor/vitelor la munte?.....	p. 142
V.2.5. Zonele din care veneau oamenii la târg	p. 142
V.3. Desfășurare, atmosfera târgului, produse, meșteșuguri și comerț	p. 143
V.3.1. Cu ce și cum începeau manifestările	p. 143
V.3.2. Desfășurarea Târgului Găinii, în perioada copilăriei martorilor.....	p. 144
V.3.3. Tulnicărese la „Târgul de fete”	p. 145
V.3.4. Obiectele de lemn și meșterii lor la Târgul Găinii	p. 147
V.3.5. Maistorii pielari și cojocari	p. 148
V.3.6. Fierarii veniți la târg	p. 148
V.3.7. Fructe la Târgul de la Găina	p. 149
V.3.8. Pânză, țesături, stambă, mărunțișuri și marfă de bazar	p. 150
V.3.9. Olarii în Găina	p. 151
V.3.10. Seminte, rădăcini, ierburi, plante medicinale și legume la târg	p. 152

V.3.11. Țuică/vinars la Găina	p. 153
V.3.12. Vânzătorii de mâncare și băutură	p. 153
V.3.13. Producătorii de turtă dulce, bomboane, halva, înghețată, glucoză	p. 154
V.3.14. Alte produse și mărfuri prezente la Târgul Găinii	p. 155
V.3.15. Cumpărături făcute de la „Târgul de fete”	p. 155
V.4. Aspecte sociale și culturale. Amintiri, activități, tradiții, impactul și evoluția Târgului Găinii	p. 156
V.4.1. Târgul Găinii loc de cunoștințe între tineri	p. 156
V.4.2. De la cunoștințe noi la prietenii, la „logodne” și, mai apoi, căsătorii.....	p. 158
V.4.3. Se mergea la târg pentru cumpărături sau pentru distracție?	p. 160
V.4.4. Denumirea manifestării de pe Muntele Găina	p. 160
V.4.5. Cele mai reprezentative momente ale „Târgului de fete”.....	p. 161
V.4.6. Vechimea târgului	p. 161
V.4.7. De când se face Târgul Găinii și jos, în centrul comunei Avram Iancu?...p.	162
V. 4.8. Cine organiza „Târgul de fete”?	p. 162
V.4.9. Numărul participanților la târg	p. 163
V.4.10. Numărul maxim de participanți la Târgul Găinii	p. 163
V.4.11. Manifestările prilejuite de „Târgul de fete”.....	p. 163
V.4.12. Adrian Păunescu și Cenaclului Flacăra la Târgul Găinii	p. 165
V.4.13. Amintiri de la „Târgul de fete”	p. 166
V.4.14. Târgul înainte de comuniști și în perioada regimului comunist	p. 170
V.4.15. Practici și detalii din desfășurarea târgului care au dispărut	p. 170
V.4.16. Personalități la Târgul Găinii	p. 171
V.4.17. Locuitorii din jurul Muntelui Găina sunt moți, moți crișeni sau crișeni?.....	p. 171
V.5. Perspective și concluzii	p. 172
V.5.1. Ce trebuie făcut pentru revitalizarea „Târgului de fete”?	p. 172
V.5.2. Concluzii la ancheta orală	p. 174
VI. PERSONALITĂȚI LA „TÂRGUL DE FETE” ȘI PE MUNTELE GĂINA	p. 179
CONCLUZII	p. 231
BIBLIOGRAFIE	p. 248
ANEXE	p. 280

Rezumat

Cuvinte-cheie: *„Târgul de fete”, Muntele Găina, Țara Moșilor, populație, moși, Vidra de Sus, sărbătoare populară, anchetă orală, meșteșuguri și comerț tradițional, personalități, patrimoniu cultural, Munții Apuseni.*

Țara Moșilor este cunoscută pentru bogăția sa culturală și tradițiile rurale vii. În acest context, „Târgul de fete” de pe Muntele Găina reprezintă un fenomen cultural deosebit de interesant și semnificativ, care merită să fie explorat în detaliu. „Târgul de fete” este un eveniment cu o istorie îndelungată și o semnificație profundă pentru locuitorii din Țara Moșilor. Studiul său oferă o oportunitate unică de a explora aspecte importante ale vieții sociale, economice și culturale din această regiune și de a aduce la lumină tradițiile și practicile transmise de-a lungul generațiilor.

Studiul tradițiilor rurale este o parte a istoriei și antropologiei, deoarece oferă o perspectivă asupra modului în care comunitățile își perpetuează obiceiurile și identitățile culturale de-a lungul timpului. „Târgul de fete” de pe Muntele Găina este un exemplu emblematic al unei tradiții rurale din Țara Moșilor, o regiune bogată în istorie și cultură. Această lucrare se concentrează pe analiza și înțelegerea acestui eveniment tradițional, iar inovația sa constă în abordarea sa interdisciplinară, folosind surse variate, interpretări noi și o metodologie riguroasă.

Teza analizează „Târgul de fete” de pe Muntele Găina, o tradiție rurală parte a patrimoniului poporului nostru. Scopul acestei lucrări se bazează pe interesul pentru istorie și tradiții populare, pe relevanța economică, culturală și socială a subiectului, precum și pe dorința de a contribui la cunoașterea și conservarea patrimoniului cultural al României.

O caracteristică inovatoare a acestei lucrări constă în diversitatea surselor folosite pentru investigarea „Târgul de fete” de pe Muntele Găina. Pe lângă sursele istorice tradiționale, lucrarea se bazează și pe surse etnografice și antropologice. Interviuurile cu participanții la târg și observațiile participative oferă o perspectivă aparte asupra semnificației și evoluției acestui eveniment tradițional. De asemenea, fotografiile vechi, documentele audiovizuale și materialele digitale au fost utilizate pentru a completa înregistrările istorice și pentru a evidenția schimbările în cadrul târgului de-a lungul timpului, contribuind astfel la crearea unei imagini comprehensive a „Târgului de fete” de pe Muntele Găina.

Prin cercetări la fața locului, observație, cercetări de tip istorie orală, consultarea fondurilor arhivistice, colecțiilor de ziare, cercetări în muzee și biblioteci universitare, consultarea lucrărilor de referință, valorificarea publicisticii și a presei periodice ca sursă istorică, precum și prin cercetare proprie, se încearcă contribuirea la o mai bună cunoaștere a Târgului Găinii. Se realizează o imagine de ansamblu asupra acestei străvechi sărbători a românilor din Țara Moșilor, asupra genezei, evoluției și semnificațiilor sale, toate acestea în strânsă dependență cu situația economică, socială, politică, națională și culturală, atât generală, cât și locală.

Cercetarea istorică este adesea ancorată în studii clasice și metode convenționale, însă această lucrare aduce o nouă perspectivă și abordare în domeniul istoriei. Propune o analiză a unui fenomen cultural tradițional prin metoda interdisciplinarității, ceea ce a condus la o înțelegere profundă a contextului istoric. De asemenea, s-a folosit metoda analizei informațiilor găsite în documentele de arhivă și metoda inductivă pentru a ajunge la concluzii pornind de la fapte particulare. Scopul a fost acela de a găsi explicații pentru fenomenele economice, sociale sau culturale și de a oferi o perspectivă contemporană pentru înțelegerea și interpretarea acestora. Pentru a înțelege prezentul, trebuie să înțelegem trecutul, astfel s-a apelat și la metoda comparativă. Comparația istorică, realizată cu spirit critic și respect față de adevărul faptelor istorice, poate evidenția nu numai asemănările, ci și diferențele între cazurile avute în vedere¹. În acest demers, s-au utilizat explicațiile faptelor istorice, cum ar fi explicațiile descriptive, prin care se stabilesc stadiile succesive de dezvoltare ale unui fapt istoric (geneza sa). Pe lângă explicațiile descriptive, s-a apelat și la definirea conceptelor sau termenilor istorici, având în vedere că forma completă a explicației în istorie este aceea care investighează cauzele unui eveniment, fenomen sau proces istoric.

Într-o perioadă în care studiile istorice sunt în mod tradițional bazate pe surse scrise, această lucrare aduce o schimbare prin includerea surselor orale și a metodelor etnografice în procesul de cercetare. Interviuurile cu participanți la târg și observațiile directe aduc o perspectivă vie și autentică asupra fenomenului studiat. Aceste surse oferă înțelegerea nu doar a aspectelor formale ale târgului, ci și a percepțiilor, trăirilor și semnificațiilor personale asociate acestuia.

Implicarea directă a comunității locale în procesul de cercetare și interpretare este esențială pentru această lucrare. Participarea activă a locuitorilor din Țara Moșilor în interviuri și discuții oferă o perspectivă autentică și contextualizată asupra târgului și a

---

¹ Bogdan Murgescu, *Metodologia cercetării istorice. Prezentare sintetică*, în *Studii și articole de istorie*, LXVII, București, 2002, p. 117.

importanței acestuia în viața cotidiană a comunității. Mai mult, această implicare întărește relevanța socială a cercetării, transformând-o într-un instrument util pentru conservarea și promovarea patrimoniului cultural local.

Lucrarea abordează echilibrat continuitatea și schimbarea în timp. În timp ce mulți cercetători se concentrează exclusiv pe aspectele tradiționale ale unui fenomen cultural, această lucrare examinează și modul în care acesta s-a adaptat și a evoluat în fața presiunilor sociale și economice moderne. Prin urmărirea evoluției târgului de-a lungul secolelor, se oferă o înțelegere mai profundă a dinamicii istorice și a rezilienței culturale.

Tema aleasă pentru această lucrare este importantă deoarece oferă o perspectivă nouă și detaliată asupra fenomenului „Târgului de fete”. Studiul propus aduce în atenție aspecte neexplorate sau insuficient documentate până în prezent, oferind o analiză amplă și riguroasă a acestui eveniment tradițional. Contribuie la conservarea și promovarea patrimoniului cultural al Țării Moșilor prin explorarea și documentarea „Târgului de fete”, evidențiind valorile și tradițiile locale și încurajând conservarea lor pentru generațiile viitoare.

Analiza „Târgului de fete” implică aspecte legate de istorie, antropologie, sociologie și economie, oferind oportunitatea pentru abordări interdisciplinare și colaborare între diferite domenii de cercetare. Contribuie, de asemenea, la dezvoltarea cunoștințelor în domeniul studiilor locale și regionale. Prin studierea unui eveniment specific unei anumite regiuni, această lucrare aduce noi date și interpretări care pot fi utile pentru cercetările ulterioare în domeniul istoriei locale și regionale.

Această cercetare are și relevanță și impact pentru comunitatea locală. Rezultatele acestei cercetări pot fi valorificate pentru promovarea tradițiilor și culturii locale, precum și pentru dezvoltarea turismului și a altor activități economice în regiune.

Obiectivele tezei sunt: studierea documentelor istorice și a tradițiilor orale pentru a identifica momentul și circumstanțele în care a apărut „Târgul de fete” și modul în care s-a dezvoltat; explorarea evoluției târgului de la apariția sa inițială până în prezent; examinarea modului în care târgul s-a adaptat și a evoluat în fața schimbărilor sociale, economice și culturale în Țara Moșilor; analizarea semnificației și a impactului târgului asupra comunității locale și în regiunea Munților Apuseni; investigarea schimbărilor și transformărilor târgului de-a lungul timpului, inclusiv în perioadele de tranziție socială; evaluarea impactului târgului asupra memoria participanților și rolul său în consolidarea identității culturale și comunitare; evaluarea rolului târgului în promovarea tradițiilor și culturii locale și în menținerea coeziunii comunitare; identificarea direcțiilor pentru revitalizarea și conservarea acestui eveniment tradițional în contextul schimbărilor sociale și economice contemporane.

Aceste obiective reflectă complexitatea și diversitatea aspectelor și demonstrează importanța și relevanța temei pentru domeniul istoriei și studiilor culturale. Pentru atingerea obiectivelor, teza a utilizat metode variate de cercetare, inclusiv analiza documentelor istorice, interviuri și observații directe. Au fost consultate surse secundare, lucrări istorice și antropologice pentru a completa și contextualiza datele obținute.

Lucrarea de doctorat contribuie la înțelegerea și aprecierea tradițiilor rurale din Țara Moșilor, oferind o perspectivă nouă și detaliată asupra „Târgului de fete” de pe Muntele Găina. Explorând istoria, semnificația și starea actuală a acestui eveniment tradițional, se evidențiază rolul său în identitatea culturală a comunității locale și se identifică modalități de conservare și revitalizare a acestui patrimoniu cultural.

Structura tezei este organizată în mai multe capitole, fiecare abordând aspecte specifice ale „Târgului de fete” și implicând metode specifice de cercetare și analiză. Această structură permite o abordare cuprinzătoare și detaliată a subiectului și își propune să ofere o imagine complexă și echilibrată a acestui fenomen cultural.

Pentru evaluarea nivelului de cunoaștere referitor la tema de cercetare, într-o primă etapă de documentare bibliografică au fost identificate cele mai importante lucrări de referință și au fost studiate articole științifice și cărți de specialitate despre subiectul propus pentru cercetare, în biblioteci, centre de documentare și informare, precum și în bazele de date accesibile. Pe baza fișelor bibliografice întocmite, în care au fost strânse informațiile cunoscute în literatura științifică despre subiectul cercetării, în primul capitol, *Stadiul actual al cunoașterii / Istoriografia tematicii*, au fost sintetizate, comentate și apreciate lucrările considerate valoroase și relevante.

În capitolul al doilea, intitulat *Țara Moșilor și locuitorii ei*, se discută aspecte esențiale legate de întinderea și limitele geografice ale Țării Moșilor, evidențiind profilul etnografic al acestei zone și particularitățile comunității locale, având în vedere că „Târgul de fete” este considerat cea mai mare sărbătoare populară în aer liber din Țara Moșilor. Pentru a înțelege pe deplin semnificația „Târgului de fete” de pe Muntele Găina, este esențial să fie examinat cu atenție contextul istoric și geografic al regiunii în care are loc acest eveniment. Țara Moșilor este o zonă muntoasă și izolată din inima Transilvaniei, locuită de moși de-a lungul secolelor, o comunitate cu o identitate distinctă și o cultură bogată. S-a investigat istoria acestei regiuni și rolul său în dezvoltarea culturală a României.

În capitolul al treilea, intitulat *Evoluția demografică, structura, emigrarea și imigrarea populației Vidrei de Sus (din 1924 comuna Avram Iancu)*, se face o analiză a evoluției demografice, structurii sociale, fenomenului de emigrare și imigrare a populației

din Vidra de Sus, ulterior comuna Avram Iancu. Aceste aspecte sunt considerate esențiale pentru înțelegerea și interpretarea vechii tradiții rurale a „Târgului de fete” de pe Muntele Găina, eveniment desfășurat pe teritoriul comunei Avram Iancu și care a implicat populația din Vidra de Sus de-a lungul secolelor, care a avut un rol important în inițierea și desfășurarea târgului. Capitolul oferă o înțelegere comprehensivă a evoluției demografice și a dinamicii populației din Vidra de Sus în cadrul cercetării tradiției rurale a „Târgului de fete” de pe Muntele Găina, contribuind astfel la o interpretare mai profundă și cuprinzătoare a acestui fenomen cultural și social din istoria regiunii.

Prin integrarea populației din Vidra de Sus în cercetarea despre „Târgul de fete” de pe Muntele Găina, cercetătorul poate oferi o perspectivă holistică asupra tradiției rurale din Țara Moșilor și a modului în care aceasta este influențată și perpetuată de către locuitorii săi. Aceasta contribuie nu doar la înțelegerea evenimentului în sine, dar și la istoria și cultura rurală mai largă a regiunii. Analiza compoziției demografice, a structurii sociale și economice a acestei populații oferă perspective relevante în înțelegerea contextului în care s-a desfășurat și s-a transmis acest obicei de-a lungul timpului.

În capitolul IV, *Apariția, evoluția, supraviețuirea și metamorfozarea „Târgului de fete”*, s-a analizat evoluția Târgului Găinii dintr-o perspectivă istorică și cronologică, începând de la primele informații disponibile despre această mare sărbătoare din Țara Moșilor și până la mijlocul secolului al XX-lea, acoperind perioada comunistă și cea postdecembristă. În fiecare etapă a evoluției sale, funcțiile târgului au suferit modificări, tranziționând de la funcțiile sociale și comerciale inițiale la o funcție turistică. Prin această lucrare, s-a urmărit oferirea unei analize descriptive fundamentate pe sursele de informare accesibile și să se reevalueze percepția mitică sau „cunoașterea standard” a târgului în societatea românească.

Capitolul IV analizează și surprinde evoluția Târgului Găinii din punct de vedere istoric și evolutiv. În vederea înțelegerii mai profunde a dinamicii „Târgului de fete” de pe Muntele Găina, s-a considerat oportun să se prezinte și să se analizeze aspecte precum: apariția primei manifestări pe plaiul Muntelui Găina, prima atestare documentară certă a nedeii (târgului, sărbătorii) de pe Muntele Găina, numele cunoscute și consemnate ale sărbătorii, data ținerii sărbătorii/târgului de pe Muntele Găina, interziceri și amânări ale „Târgului de fete” etc.

În capitolul al patrulea, s-a urmărit identificarea clara a modului în care au evoluat funcțiile târgului, de la începuturile sale și până în zilele noastre. Evoluția acestor funcții influențează evoluția târgului în ansamblu. De asemenea, s-a încercat demitizarea

manifestării care are loc pe Muntele Găina și apropierea acesteia de realitatea prezentă, fie că este vorba despre aspecte economice, socio-culturale, identitare sau turistice, fundamentate pe nevoile reale ale comunităților din Țara Moșilor, la care se adaugă și turiștii atrași de această manifestare prin intermediul promovării făcute de organizatori.

În capitolul V, *Târgul de la Găina în memoria participanților*, sunt prezentate și analizate aspectele desfășurării și atmosferei târgurilor Găinii de la mijlocul și din a doua jumătate a secolului al XX-lea, corespunzând deceniilor 4 – 7 ale acestui secol. Aceasta s-a realizat pe baza interviurilor luate de la persoane în vârstă din localitățile din jurul Muntelui Găina, din județele Alba, Bihor, Hunedoara și Arad, utilizând amintirile și memoria participanților la acest eveniment. Din cele peste 20 de interviuri realizate în perioada ianuarie 2020 – septembrie 2023, se redă cum era odinioară „Târgul de fete” de pe Muntele Găina, văzut din perspectiva participanților, a oamenilor din mediul rural.

Metoda aleasă pentru această cercetare s-a bazat pe interviu. Interviurile reprezintă o metodă majoră de adunare a informațiilor prin intermediul metodelor orale, alături de chestionar și observație. Intervievarea unui eșantion bine stabilit este o metodă calitativă utilizată pentru a obține informații necesare înțelegerii sau explicării aspectelor certe, intereselor sau opiniilor respondenților. Prin aceasta, capitolul își propune să aducă o contribuție semnificativă la înțelegerea și documentarea acestui eveniment tradițional important din istoria și cultura românească. Prin investigarea amănunțită a sursei istoriei orale, a documentelor de arhivă și a studiilor anterioare, se dorește oferirea unei analize cuprinzătoare a originii, evoluției și importanței „Târgului de fete” pentru comunitățile din Țara Moșilor. Prin abordarea interdisciplinară și aplicarea unor metode de cercetare inovatoare, se urmărește contribuția la dezvoltarea cunoașterii în domeniul etnografiei, antropologiei culturale și istoriei locale.

În lumina acestor interviuri, se propune reconstituirea și analiza modului în care „Târgul de fete” de pe Muntele Găina a fost experimentat și perceput de către cei implicați direct în această tradiție. Prin intermediul amintirilor și povestirilor participanților, se urmărește surprinderea nu doar a aspectelor tangibile ale târgului, ci și a impactului emoțional și cultural pe care această manifestare l-a avut asupra comunității locale și a celor care au luat parte la eveniment. În acest sens, se intenționează evidențierea rolului și semnificației profunde a „Târgului de fete” de pe Muntele Găina în memoria colectivă a locuitorilor din regiune și în conturarea identității culturale a Țării Moșilor.

Prin aducerea la lumină a vocii și perspectivelor celor implicați direct în acest eveniment tradițional, se urmărește oferirea unei înțelegeri mai profunde și autentice a

semnificației și evoluției „Târgului de fete” de pe Muntele Găina, contribuind astfel la consolidarea patrimoniului cultural și istoric al acestei regiuni montane din Transilvania.

Capitolul intitulat *Târgul de la Găina în memoria participanților* este dedicat analizei și interpretării amintirilor și experiențelor celor care au luat parte la acest eveniment tradițional de-a lungul timpului. Prin intermediul acestui capitol, se urmărește aducerea în prim-plan a perspectivei participanților și evidențierea importanței lor în înțelegerea și perpetuarea tradiției „Târgului de fete” de pe Muntele Găina în Țara Moșilor. Au fost explorate amintirile și poveștile celor care au fost martori sau au participat activ la Târgul de la Găina, deoarece acestea constituie surse neprețuite de informații pentru înțelegerea profundă a semnificației și evoluției acestui eveniment tradițional. Prin intermediul acestor relatări, vor fi aduse în lumină detalii și aspecte care ar putea fi trecute cu vederea în alte surse istorice sau documentare.

De asemenea, a fost explorat modul în care memoria colectivă a comunității locale a influențat și a modelat înțelegerea și perpetuarea tradiției Târgului de la Găina. A fost analizat impactul pe care acest eveniment l-a avut asupra identității culturale și sociale a locuitorilor din regiune, precum și modalitățile în care aceștia își transmit amintirile și valorile legate de „Târgul de fete” generațiilor viitoare.

Prin intermediul acestui capitol, s-a oferit o perspectivă completă și detaliată asupra rolului participanților în perpetuarea și reinterpretarea tradiției „Târgului de fete” de pe Muntele Găina. S-au explorat diversitatea experiențelor și interpretărilor individuale, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă a impactului cultural și social al acestui eveniment tradițional în istoria și identitatea comunității din Țara Moșilor.

În ultimul capitol, capitolul VI, *Personalități la „Târgul de fete” și pe Muntele Găina*, s-a realizat o analiză cronologică și s-a oferit o descriere detaliată a personalităților importante prezente la „Târgul de fete” și la evenimentele de pe Muntele Găina. Pe lângă populația din Vidra de Sus, păstorii de pe Muntele Găina și participanții din Țara Moșilor, au fost prezente numeroase personalități, inclusiv oameni politici, șefi de guverne, miniștri, parlamentari, înalți demnitari bisericești, monarhi, președinți, precum și personalități militare, interpreți de muzică, soliști și echipe de dansuri, formații și ansambluri muzicale, fanfare și tarafuri. Aceștia au participat activ la această manifestare, alături de expozanți din toate colțuri ale țării și de turiști din țară și străinătate care au vizitat în zilele târgului și casa memorială a eroului național Avram Iancu, parte importantă a acestor festivități.

Împăratul austriac Francisc Iosif I a fost o personalitate marcantă, care, în timpul unei vizite în Transilvania din anul 1852, la insistențele lui Avram Iancu, a urcat pe Muntele

Găina participând la Târgul de aici. Pe Muntele Găina trebuia să se întâlnească suveranul cu Avram Iancu și să-l decoreze. Avram Iancu însă nu a dorit acest lucru, de aceea nu s-a întâlnit cu monarhul în 1852, nici la Târgul de pe Muntele Găina, nici în altă parte. A rămas consecvent ideii ce o afirmase cu un an mai înainte la Viena, că nu s-a luptat pentru decorație, ci pentru dinastia împărătească și pentru neamul românesc și că dorea ca mai întâi să se acorde drepturile promise națiunii române².

O altă mare personalitate prezentă pe Muntele Găina a fost regele României Ferdinand I. În 1924, când s-a sărbătorit împlinirea a o sută de ani de la nașterea eroului național al românilor Avram Iancu, la serbările inițiate de Asociațiunea pentru literatură și cultură a poporului român (ASTRA), organizate de Asociațiune cu ajutorul statului, a participat și cel dintâi președinte de onoare al ASTREI, regele Ferdinand I, însoțit de regina Maria, prințul moștenitor Carol și prințesa Elena, care au ajuns în cadrul serbărilor și pe Muntele Găina.

Alte personalități prezentate în lucrare sunt profesorul francez Pierre Chanier și fotografii german Herbert List, care ne-au lăsat numeroase fotografii cu „Târgul de fete” de pe Muntele Găina din perioada interbelică, izvoare istorice care oferă informații despre trecut. De asemenea, sunt prezentate date relevante despre participarea unor personalități din perioada comunistă și postcomunistă, precum Adrian Păunescu și Traian Băsescu, și se menționează ansamblurile, soliștii, echipele, trupele, formațiile de muzică și dansuri prezente la „Târgul de fete” de-a lungul anilor pe scenele din Avram Iancu și Muntele Găina, indicând pentru fiecare genul de muzică.

În această lucrare, pe lângă bibliografia consultată și fondurile arhivistice, au fost utilizate și fotografiile, emisiuni documentare și interviuri care furnizează informații relevante despre Târgul Găinii. În procesul de colectare a datelor, s-au întâmpinat dificultăți, în mare parte datorate caracterului acestor lucrări, în care se îmbină bogăția informației cu munca de cercetare, sistematizare și colectare, având ca scop redarea adevărului și a complexității realității istorice

„Târgul de fete” de pe Muntele Găina este o tradiție profund ancorată în istoria și cultura Țării Moșilor, jucând un rol esențial în păstrarea și promovarea identității culturale românești. Această manifestare nu este doar un simplu târg, ci un simbol al coeziunii sociale

---

² Silviu Dragomir, *Avram Iancu*, București, Institutul de Arte Grafice „România Nouă”, 1924, p. 126-127; Silviu Dragomir, *Avram Iancu: o viață de erou*, Cluj-Napoca, Școala Ardeleană, 2022, p. 421; Florian Dudaș, *Avram Iancu în tradiția poporului român*, Timișoara, Facla, 1989, p. 199; Iosif Sterca Șuluțiu de Cărpiniș, *Avram Iancu. Biografia din 1897*, Baia Sprie, Cetatea Romei, 2021, p. 76.

și al bogăției culturale locale, reflectată prin portul popular, meșteșugurile tradiționale, muzica și dansurile specifice zonei.

Întregul demers a avut ca scop prezentarea faptului că Târgul Găinii este un fenomen viu, într-o continuă metamorfozare și readaptare. Au fost prezentate reperetele istorico-evolutive în desfășurarea „Târgului de fete”, exprimându-se un punct de vedere în lumina cercetărilor efectuate.

Istoria târgului, marcată de transformări semnificative, a fost influențată de contextul politic și social, în special de regimul comunist, care a încercat să controleze și să adapteze evenimentul. Totuși, după 1989, târgul a cunoscut o revitalizare, reușind să își mențină autenticitatea și să se adapteze noilor realități economice și sociale. Această adaptabilitate a fost crucială pentru continuarea tradițiilor și a valorilor locale, oferind comunității un loc de întâlnire și schimb cultural și comercial.

Prin transcrierea interviurilor realizate despre „Târgul de fete”, focalizate pe experiențele trăite de martori, s-a utilizat cercetarea de tip istorie orală pentru a evidenția diverse aspecte ale istoriei acestui eveniment și a altor tradiții locale. Această metodă a permis colectarea și înregistrarea informațiilor, oferind o perspectivă detaliată asupra desfășurării târgului și a impactului său în comunitățile locale.

Ancheta orală realizată în cadrul cercetării privind „Târgul de fete” de pe Muntele Găina a furnizat o perspectivă amplă și detaliată asupra evenimentului. Aceasta a facilitat colectarea și conservarea informațiilor, tradițiilor și amintirilor legate de târg, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă a acestuia.

Participanții la Târgul Găinii, provenind din localitățile din jurul Muntelui Găina, au împărtășit amintiri și experiențe variate legate de eveniment. Spiritul comunitar a fost evident, iar diversitatea culturală a contribuției participanților a adăugat bogăție și autenticitate târgului.

Este important de menționat că „Târgul de fete” nu este asociat cu mersul oilor și vitelor la munte, ci reprezintă un eveniment social și economic semnificativ, care atrage participanți din diferite localități din jurul Muntelui Găina și din zonele înconjurătoare.

Evenimentul a fost marcat de diversitatea de produse și meșteșuguri expuse, de la produse textile și lucrări din lemn, până la produse agricole și alimente tradiționale. Prezența diverselor meșteșuguri și produse a reflectat bogăția culturii și tradițiilor locale, aducând un plus de valoare experienței târgului.

Diverse activități comerciale și culturale aveau loc în cadrul Târgului Găinii, inclusiv expoziții de meșteșuguri, spectacole folclorice, comerț cu produse agricole și alimentare,

precum și activități de socializare și divertisment. Târgul Găinii a fost întotdeauna un eveniment central pentru comunitățile locale și a reprezentat un prilej de întâlnire și de socializare pentru moși și crișeni, unde multe cupluri și-au început povestea de dragoste. Aceste momente au contribuit la atmosfera vibrantă și animată a evenimentului, oferind oportunitatea de a păstra și transmite tradițiile și obiceiurile locale.

Manifestările culturale și activitățile de divertisment au adus un plus de valoare evenimentului, iar participarea unor personalități politice, culturale și artistice, a adus un plus de popularitate și recunoaștere a Târgului de la Găina, consolidându-i statutul de eveniment cultural de importanță națională.

Ancheta orală a evidențiat importanța și impactul târgului în memoria colectivă și în cultura comunității locale. Revitalizarea „Târgului de fete” necesită implicarea activă a comunității locale și a autorităților în promovarea și organizarea evenimentului, împreună cu eforturi pentru conservarea și promovarea tradițiilor și obiceiurilor locale. Ancheta orală a contribuit semnificativ la înțelegerea și valorificarea patrimoniului cultural și istoric asociat „Târgului de fete” de pe Muntele Găina.

Din punct de vedere social și economic, „Târgul de fete” reprezintă o ocazie unică de a consolida relațiile sociale, inclusiv maritale, și de a stimula economia locală prin vânzarea de produse meșteșugărești și agricole. Participarea unor personalități culturale și istorice la târg a subliniat importanța acestuia, aducând recunoaștere națională și internațională, contribuind la prestigiul cultural al evenimentului.

Analiza antropologică și demografică a comunităților implicate în organizarea târgului evidențiază o evoluție influențată de factori precum migrația și schimbările economice, contribuind la înțelegerea dinamicii sociale și economice din zonă. Târgul rămâne o manifestare vibrantă, reflectând continuitatea și adaptabilitatea culturii moșilor într-un context modern.

„Târgul de fete” este caracterizat de o varietate de produse meșteșugărești, de la unelte agricole și obiecte de uz gospodăresc până la produse artizanale și decorative. Această diversitate reflectă bogăția culturală a regiunii și adaptarea evenimentului la contextul turistic modern. Importanța târgului este evidențiată și de participarea unor personalități culturale și artistice, care au contribuit la recunoașterea și popularitatea evenimentului.

Pentru conservarea și promovarea acestui eveniment cultural deosebit, se recomandă modernizarea infrastructurii, inclusiv a căilor de acces, și înființarea unui Centru muzeal de informare, care să ofere vizitatorilor o experiență culturală completă. De asemenea,

organizarea unui târg internațional de artă populară și artizanat ar putea atrage un public divers și ar contribui la dezvoltarea durabilă a regiunii.

„Târgul de fete” de pe Muntele Găina este un eveniment de o importanță culturală și socială profundă, reflectând identitatea și valorile comunității locale. Mai mult decât un simplu târg, acesta este un pilon al moștenirii culturale românești și un simbol al identității naționale. Lucrarea subliniază importanța „Târgului de fete” nu doar ca un eveniment economic, ci și ca un prilej de întâlnire și păstrare a tradițiilor locale, având un rol esențial în viața culturală și socială a regiunii. Păstrarea și revitalizarea acestei tradiții sunt esențiale pentru asigurarea continuității culturale și pentru consolidarea legăturilor comunitare în Țara Moșilor. Continuarea eforturilor de conservare și promovare a acestui eveniment este vitală pentru păstrarea patrimoniului cultural al regiunii și pentru întărirea identității culturale românești.

În ansamblu, lucrarea evidențiază rolul major al „Târgului de fete” în păstrarea și transmiterea identității culturale locale și subliniază importanța continuării eforturilor pentru conservarea și promovarea acestui eveniment tradițional. Cercetările viitoare în arhivele instituțiilor organizatoare ale „Târgului de fete” și în ziarle centrale precum Universul sau Curentul pot aduce noi date și clarificări cu privire la istoria recentă sau mai îndepărtată a Târgului de pe Muntele Găina.

„Târgul de fete” de pe Muntele Găina reprezintă nu doar o simplă manifestare culturală, ci un simbol al identității și tradiției rurale din Țara Moșilor, cu potențialul de a influența pozitiv viața comunității și de a contribui la conservarea și promovarea patrimoniului cultural al regiunii.

„Târgul de fete” de pe Muntele Găina a reprezentat un element central al vieții socio-culturale și economice a comunității din zona Țării Moșilor. De-a lungul timpului, acest eveniment tradițional a supraviețuit și s-a adaptat la schimbările politice, sociale și economice, continuând să joace un rol important în promovarea identității culturale și în consolidarea coeziunii sociale în rândul locuitorilor zonei.

Această lucrare aduce în domeniul istoriei și studiilor culturale o serie de inovații semnificative. Prin abordarea sa, utilizarea surselor orale și etnografice, explorarea continuității și schimbării în timp, implicarea comunității locale și contribuția la dezvoltarea metodologică și teoretică, această lucrare se afirmă ca o referință în studiul tradițiilor rurale și al patrimoniului cultural.

Lucrarea reprezintă o contribuție semnificativă la înțelegerea și aprecierea „Târgului de fete” de pe Muntele Găina. Prin utilizarea unei game variate de surse, interpretări noi și o

metodologie riguroasă, această lucrare oferă o perspectivă proaspătă și profundă asupra acestui eveniment tradițional și a rolului său în cadrul comunității locale și al identității culturale. De asemenea, lucrarea contribuie la conservarea și promovarea patrimoniului cultural al regiunii și la înțelegerea mai profundă a trecutului și prezentului acestei sărbători vibrante.

Bibliografia include sursele primare și secundare utilizate în cercetare, oferind un cadru teoretic și documentar solid pentru analiza târgului. Anexele conțin materiale suplimentare, inclusiv interviuri, documente de arhivă, imagini, hărți și date relevante care sprijină cercetarea și oferă o înțelegere detaliată a subiectului. Acestea ilustrează aspectele discutate în teză și sunt esențiale pentru aprofundarea cercetării și verificarea surselor utilizate.